

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

7. Quàm miseros faciat pecunia habentes?

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

Cap. IV. Miseria in acquirendis, retinendis, & amittendis diuitijs. 23

argento dixit Isaias, cum de diuitijs loqueretur. Cur dixit, terra? cur non dixit, repleti sunt homines auro & argento? Nempe fieri potest, arca & domos hominum plenas esse diuitijs; homines vero auaros repleti, tametsi semper afferas, fieri non potest. Quam diu autem cupiditas manet, tam diu manet sollicitudo. Quam ob rem rectè Plato auarorum corda vasi rimoso comparauit: vt enim vas contractum repleti nequit, etsi vtrumque mare in illud infundas; ita cor cupidi numquam potest diuitijs impleri, quamuis omnes auri argentiq̄ue venas exhaustias. Talia finxerunt Poeta Danaidum dolia, fundo carentia, quæ casto labore noctes diesq̄ue, aquas acciperent, numquam implerentur. Tormenti hoc genus est, & in vanum laborare, accendunt enim sitim isti, non extinguunt, & velut in sacculum pertusum mittunt. *Improbi & auari*, inquit Cicero, *quoniam incertas, & in casu positas possessiones habent, & plus semper appetunt, nec eorum quisquam adhuc inuentus est, cui quod haberet, esset satis; non modo non copiosi ac diuites, sed etiam inopes ac pauperes existimandi sunt.*

Cic. Paradox
xviii.

An vigilare motu exanimem, noctesq̄, diesq̄
Formidare malos fures, incendia, seruos,
Ne te compilent, fugientes: hoc inuat? horum
Semper ego optârîm pauperimius esse bonorum. &c:
Denique sit finis quarendi, cumq̄, habeas plus,
Pauperiam metuas minus, & finire laborem
Incipias, paruo quod auebas: nec facias, quod
Aufidius quidam, non longa est fabula, diues,
Vt metiretur nummos: ita sordidus, vt se
Non vquam seruo melius vestiret: ad vsque
Supremum tempus, ne se penuria victus
Opprimeret, metuebat, at hunc liberta securi
Diuisit medium, fortissima Tyndaridarum.

Horat. lib. 2
Satyr. 1.

Manet ergo sollicitudo, & miseria, etiam post opes adeptas, immò augetur. Neque sollicitudo tantum, sed ea est natura diuitiarum, vt vel malos sequantur, vel faciant, si probos inuenerint. Aristotelis problema extat, quo quaerit: Qui fiat, vt paupertas, apud probos viros, plerumque versetur? redditq̄ue eiusce rei varias causas, inter quas est, Quod improbi per fas nefasq̄ue maliat

VII.

parare diuitias, quàm cum paupertate diutinum contubernium habere: fugere proinde ab illis, quibus videatur maximorum flagitiorum occasio futura; ad illos desistere, quos existimat sese rectè vsuros. Quò igitur tendunt opes? Nemo dixerit, eas tantùm improbis contingere, cum & Abraham, & Iob, & David diuites fuerint, & bellè dictum sit: *Diuitia bonis dantur, ne mala videantur: dantur malis, ne summa putentur: auferuntur bonis, ut probentur; malis verò, ut crucientur*: valde tamen vsitatum est, ut eos grauent, & in infernum deprimant, à quibus nimis anxie adaman- tur. Quàm enim difficile est, diuitias rectè, iustè, liberaliter ex- pendere? quàm laboriosum, eas à furibus, raptoribus, & iniurio- sis defendere? quàm multa sunt maledicta, inuidiæ, odia, propter eas, sustinenda? Quot subeunda lites? quot adeunda tribunalia? quot rogandi prætores? ipsa bella nonnè propter opes & posses- siones suscipiuntur? Cur Plurum sibi à Mercurio vltro adductum admittere noluit Timon ille? *Quoniam pridem, inquit, innumera- bilium malorum hic mihi fuit auctor, cum me assentatoribus proderet, in- fidiatores in me inuitaret, conflaret odium, illecebris corrumpere, inui- dia obnoxium redderet: deniq; cum me adeò perfidè ac proditoriè desti- tuerit.* Et S. quidam Pater dixit: *Aurum amplius cruciat, apud què largius fuerit.* Nec cruciat tantùm, sed etiam maculat. Quam- quam hoc habent diuites, quòd sicut aulæum floridum multa for- dida tegit, ita apud eos, auri splendore, & nitidis titulis multæ te- gantur calamitates; quæ tantò seuius intus vrunt, quantò magis premuntur foris: sicut incendia diutius inclusa, potentiùs eruptu- ræ. *Sudat pauper foris in opere, ait S. Bernardus, sed numquid anxie diues intus in sua cogitatione laborat? Aperit ille os suum in oscitatione, aperit iste in ructatione, & interdum grauius iste fastidio, quam ille in- edia cruciatur.* Quid enim illi sapiat, cuius anima est amaritudine plena? Dolorem non tollit, qui vulnera sua tegit. Periculosiores sunt cicatrices, si conaputrescant. Nec pauci sunt tales:

Lucian. in
Timone mis-
anthropo.

S. Bern. ser. 4.

Timon. Sat. 10.

*Plures nimia congesta pecunia curâ
Strangulat, & cuncta exsuperans patrimonia census.
sem, teste Petrarca, multis mortem attulere diuitia, requiem
omnibus abstulere. Vnde Chilon interrogatus, Quid essent diui-
tias? respondit: *Thesaurus malorum, calamitatis viaticum, improbi-
tatis**

tatis suppedatio. Has cum quis, quamuis indignus, habere possit, in bonis non numero. Quod enim est bonum, id non quibus habere potest, ait Tullius. Et quis ea bona vocet, quæ vrunt, & cruciant? Et tamen homines ea expetunt. In hoc excusabiles sunt dii, ait Seneca, quod ista, quæ vrunt, quæ cruciant, optantibus data sunt.

Age ergo iam, & percontemur ab eis, ait S. Chryostomus, an expetenda videantur esse diuitia? Respondebunt primò, propter vitam voluptatem, & corporis delicias, tum deinde, propter honorem, & propter officia, quæ ab hominibus diuitiarum causa conferuntur, & quia diues facile vlisci potest in eos, qui iniuriam inferre tentauerint, & ut timori ceteris sit. Existimo, quod alias, exceptis his, causas non habeant, voluptatis dico, honoris officiorum, timoris & vltionis: nam neque sapientiores, neque temperantiores, neque prudentiores, neque clementiores diuitia hominem facere possunt, non denique sanctiores: nusquam enim aliquando iracundum in placidum & mansuetum commutarunt, neque incontinentem continentiam docuerunt, nec voluptuosum sobrietatem, nec inuerecundum verecundiam, nec aliud virtutis genus. Quod si virtutibus anima nihil conferunt, nec meliorem hominem secundum titulum virtutum reddunt, dic, quæso, quam ob causam videantur diuitia expetenda? Singula deinde ostendit, quæ vniuersim asseruerat, nimirum potius morbos à diuitijs haberi, quàm voluptates; superbiam, quàm honores, dedecus quàm dignitates; vliscendi autem potestatem potius causam esse execranda diuitias, quàm sectandi, de quibus postea locus erit agendi. Sufficiet hinc primum caput attigisse. Alibi igitur idem S. Pater ait: Vnum est quo diuitia paupertatem superare videntur, quotidianis affluere delicijs, multa in conuiujs repleri voluptate. Hoc tamen in pauperum mensa potius contingit, qui maiori, quàm diuites fruuntur voluptate. Et ne miremini dictum, ex ipsa rerum demonstratione manifestum fiet. Nostis quippe omnes, & hoc confitemini, quod voluptatem in conuiujs, non ferculorum natura, sed conuiuantium dispositio facere consuevit, ut cum fame quis mensam attingit, omni obsequio, & condimento, & innumeris ciborum illecebris, incundiorem escam gustabit, etsi omnium vilissima sit, necessitatem verò & esuriem præueniens (quod diuites faciunt) etiam si placentas inuenerit appositas, non sentiet voluptatem, appetitum scilicet non excitato, & in hoc testes qui-

Ant ser de
di it.
Cic. lib vlt.
Tuscul.
Senec. ep. 22

VIII.
S. Chryl. hom.
mil Quod
nemo læditur,
nisi à se
iplo

S Chrysof. a
hom. ad rom